

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

УДК 378.091.3:792

DOI <https://doi.org/10.32782/2412-9208-2026-2-70-81>

TRADITIONAL TECHNIQUES OF THEATRE PEDAGOGY IN THE TRAINING OF FUTURE ACTORS AND DIRECTORS

ТРАДИЦІЙНІ ПРИЙОМИ ТЕАТРАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ АКТОРІВ ТА РЕЖИСЕРІВ

Olena AL YUSEF,

Lecturer at the Department of
Directing and Acting,
Kyiv Municipal Academy of Variety
and Circus Arts
88, Zhylianska Str., Kyiv, Ukraine

Олена АЛЬ ЮСЕФ,

викладачка кафедри режисури та
акторського мистецтва,
Київська муніципальна академія
естрадного та циркового мистецтв
вул. Жилианська, 88, м. Київ, Україна

o.alyusef@kmaecm.edu.ua

<https://orcid.org/0009-0009-2426-1313>

Akhmed ESMURZIEV,

Lecturer at the Department of
Directing and Acting,
Kyiv Municipal Academy of Variety
and Circus Arts
88, Zhylianska Str., Kyiv, Ukraine

Ахмед ЕСМУРЗІЄВ,

викладач кафедри режисури та
акторського мистецтва,
Київська муніципальна академія
естрадного та циркового мистецтв
вул. Жилианська, 88, м. Київ, Україна

a.esmurziev@kmaecm.edu.ua

<https://orcid.org/0009-0007-7650-1492>

Iryna PANIV,

Lecturer at the Department of
Directing and Acting,
Kyiv Municipal Academy of Variety
and Circus Arts
88, Zhylianska Str., Kyiv, Ukraine

Ірина ПАНІВ,

викладачка кафедри режисури та
акторського мистецтва,
Київська муніципальна академія
естрадного та циркового мистецтв
вул. Жилианська, 88, м. Київ, Україна

i.paniv@kmaecm.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0001-9011-9096>

Vladyslava VACHAIEVA,
Lecturer at the Department
of Directing and Acting,
Kyiv Municipal Academy
of Variety and Circus Arts
88, Zhylianska Str., Kyiv, Ukraine

Владислава ВАЧАСВА,
викладачка кафедри режисури та
акторського мистецтва,
Київська муніципальна академія
естрадного та циркового мистецтв
вул. Жилинянська, 88, м. Київ, Україна

v.vachaieva@kmaecm.edu.ua
<https://orcid.org/0009-0006-2022-7298>

ABSTRACT

The article examines the role of traditional theatre pedagogy techniques in the professional preparation of future actors and directors and outlines the ways they can be integrated into the educational process of contemporary higher theatre education. The study is based on the analysis, synthesis, generalization, and systematization of scholarly sources, as well as on terminological, conceptual-structural, and comparative-logical analysis. The findings indicate that traditional theatre pedagogy techniques remain pedagogically valuable in current professional training. They link theoretical instruction with practical stage experience and support the development of students' professional readiness. Their educational value lies in their broad influence on the formation of qualities essential for future theatre professionals. In actor training, these techniques help develop psychophysical organicity, stage expressiveness, and the ability to transform into a role. In director training, they facilitate the understanding of stage action, the shaping of mise-en-scène, the interpretation of dramatic conflict, and the coordination of performers' interaction. Traditional techniques are implemented across the content of professional training and may be integrated into specialized disciplines, practical classes, training sessions, etude work, and the rehearsal process. They constitute an effective basis for training, through which future actors learn to act organically on stage, while future directors learn to think through stage action and create an artistically coherent production. The novelty of the study lies in substantiating the significance of these techniques in the training of future actors and directors and in generalizing the ways and levels of their implementation. Further research should specify the methodology of implementing traditional techniques in actor and director training.

Key words: *theatre pedagogy, traditional techniques of theatre pedagogy, professional training, future actors, future directors, theatre art, educational process.*

Вступ. Актуальність дослідження зумовлена потребою посилення якості професійної підготовки майбутніх акторів і режисерів в умовах оновлення мистецької освіти, переосмислення її змістових і методичних засад. У цьому аспекті набуває особливої уваги застосування прийоми театральної педагогіки щодо формування професійного мислення, творчої дисципліни, сценічної виразності та загалом здатності до художньої взаємодії. Попри активне оновлення освітніх технологій, саме традиційні прийоми зберігають значний педагогічний потенціал у підготовці майбутніх фахівців театального мистецтва.

Аналіз джерел та публікацій показує, що проблематика театральної педагогіки передусім розкривається шляхом теоретико-методологічних підходів. Так, Л. Штефан та К. Каліна (2020) досліджують принципи та закономірності театральної педагогіки з позиції самостійної галузі [21, с. 136-143]. Натомість О. Абрамович та В. Чорна (2023) окреслюють її як цілісну систему прийомів та методів, що обумовлюють творче самовираження особистості та формування суб'єктності у мистецькому навчанні [1, с. 153-160]. А ось О. Кузнецова, А. Троцько та Л. Штефан (2021) виявили мету, цілі та функції театральної педагогіки як такої науки [8, с. 36-38]. Н. Серєда (2011) [17], А. Федорович (2015) [19] акцентували на спільності театральної й педагогічної діяльності, їх комунікативній, психофізичній і творчій природі.

У більш ширшому контексті професійної підготовки майбутніх фахівців, присвячені праці, що обумовлюють умови організації освітнього процесу у межах ЗВО. Так, О. Самойленко, О. Міршук та Ю. Силенко (2023) досліджують професійно-педагогічну підготовку майбутнього фахівця в межах відкритого освітньо-наукового простору. Авторами наголошується на значенні компетентнісного, особистісно зорієнтованого та системного підходів [15, с. 83-86]. А ось у іншій праці (В. Мізюк, Ж. Кожухар та Ю. Силенко, 2026) обґрунтовується значення проектно-орієнтованої технології задля розвитку командної роботи у межах цифрового середовища. Вчені наголошують на вагомості координації, розподілі ролей, спільному виробленні рефлексії [13, с. 94-102]. Відтак, зазначені праці є вагомими для розуміння сучасних організаційно-педагогічних умов, у яких функціонує професійна підготовка майбутніх акторів та режисерів.

Якщо аналізувати інші праці, то у них розкривається проблематика щодо застосування засобів театральної педагогіки у змісті підготовки. Так, С. Сафарян (2014) аналізувала їх роль у формуванні педагогічної майстерності вчителя іноземної мови [16, с. 8-15]. Д. Левіт (2019) розкривав можливості театральних педагогічних прийомів у підготовці майбутніх вокалістів [9, с. 38-40]. С. Іригіна (2017) досліджувала цю проблему у системі диригентсько-хорової підготовки [5, с. 65-69]. А. Цина, Е. Колісник (2021) [20, с. 3-6], В. Герасимчук, Б. Жорняк (2020) [3, с. 47], Н. Барвіна (2018) [2, с. 23-32] розглядали театральну педагогіку як засіб формування культурної компетентності, артистичних здібностей і художньо-естетичного розвитку. Відтак, зазначені дослідження показують широкий спектр та потенціал можливостей театральних прийомів.

А ось О. Маньковська (2019) досліджує формування сценічної майстерності майбутнього актора через окреслення принципів Станіславського [12, с. 164]. У іншій її ж праці (2023) виділяються педагогічні умови щодо формування сценічної майстерності. Авторка наголошує на вагомості застосування спектру технологій, методів та технік у розви-

тку емоційної виразності, емоційної виразності та імпровізації в цілому [11, с. 121–125]. А ось Н. Стадніченко (2018) обґрунтовувала умови підготовки майбутнього актора до професійного спілкування через систему фахових дисциплін і психофізичних тренінгів [18]. Г. Локарева, О. Кривошеева (2025) [10] та О. Кривошеева (2024) висвітлювали значення ігрового тренінгу в професійному становленні майбутнього актора [7].

Водночас проблематика підготовки майбутніх режисерів і використання традиційних театральних педагогічних прийомів у сучасних умовах представлена менш повно. С. Гордєєв (2022) аналізував оновлення методичної бази театральної освіти та виховання творчої особистості сучасного театрального діяча [4, с. 91–107]. А автори Р. Набоков та М. Крипчук (2023) у своєму дослідженні звертаються до особливостей щодо викладання дисциплін режисури в межах дистанційного формату навчання [14, с. 87–99]. І. Кабанова (2024) розкривала досвід підготовки майбутніх акторів у дистанційному форматі [6, с. 317–325], а С. Шумакова (2025) порушувала питання оновлення професійної підготовки режисерів у контексті європейської інтеграції [21, с. 175–183].

Отже, проаналізувавши низку праць, можна дійти висновку, що наразі недостатньо цілісно розкривається значення театральної педагогіки та її реалізація у межах змісту професійної підготовки майбутніх акторів та режисерів.

Мета дослідження – теоретично визначити потенційні можливості прийомів театральної педагогіки щодо її застосування у межах професійної підготовки майбутніх акторів та режисерів.

Методи та методики дослідження. **Методи дослідження:** *аналіз, синтез, узагальнення та систематизацію наукових джерел* – для з'ясування сутності традиційних прийомів театральної педагогіки та їх значення у професійній підготовці майбутніх акторів і режисерів; *термінологічний і поняттєво-структурний аналіз* – для уточнення змісту понять; *порівняльно-логічний аналіз* – для виявлення особливостей використання традиційних прийомів у підготовці майбутнього актора і майбутнього режисера.

Результати та дискусія. Поняття «традиційні прийоми театральної педагогіки» охоплює усталені практичні методи навчання, що склалися в закордонному дискурсі і вітчизняній театральній школі впродовж ХХ ст., та зберігають свою методичну актуальність донині. Так, досліджуючи працю Л. Штефан та К. Каліна (2020) можна узагальнити, що автори розглядають ці прийоми як складові самостійної галузі наукового знання. Автори наголошують, що прийоми театральної педагогіки мають свої закономірності та принципи, що принципово відрізняються від загальної педагогіки [21, с. 135–138]. О. Абрамович і В. Чорна (2023) визначали їх як систему методів, що забезпечують творче самовира-

ження особистості, формування суб'єктності та розвиток міжпрофесійної взаємодії у мистецькому навчанні [1, с. 154-161].

За поглядом О. Маньковської (2019) центральне місце у прийомах театральної педагогіки посідає наразі метод фізичних дій (Станіславського) та етюдна робота (що є її похідною). На поглядом авторки, ці принципи лежать в основі формування структури загального процесу у формуванні сценічної майстерності майбутнього актора [12, с. 164]. А ось Н. Стадніченко (2018) показує, що систему психофізичних тренінгів, що можуть реалізовуватись у межах фахових дисциплін, є необхідною умовою професійної підготовки актора, що впливають на його комунікацію [18]. Натомість Г. Локарева, О. Кривошеєва (2025) [10] та О. Кривошеєва (2024) [7] доводять, що ігровий тренінг може виступати як різновид традиційного прийому театральної педагогіки. Автори показують його як ефективний інструмент професійного становлення майбутнього актора.

Традиційні прийоми театральної педагогіки у системи професійної підготовки показують себе як цілісна методична основа. Так, С. Гордєєв (2022) показує, що традиційною методичною базою «є відправною точкою для оновлення театральної освіти, а не чимось, що їй протистоїть» [4, с. 92]. Це принципово, адже традиційні прийоми задають його ціннісний і методичний вектори. Н. Середа (2011) [17] і А. Федорович (2015) [19, с. 237–245] вказували на спільність театральної і педагогічної діяльності в їх комунікативній, психофізичній і творчій природі, що робить театральні прийоми особливо органічними у педагогічному контексті.

Таким чином, традиційні прийоми театральної педагогіки становлять стійке методичне ядро системи підготовки майбутніх акторів і режисерів.

Якщо розкривати педагогічний потенціал традиційних прийомів театральної педагогіки, то слід звернути увагу на те, що вони обумовлюють цілісне і ґрунтовне формування якостей здобувача вищої освіти. Так, психофізичний тренінг, етюдна робота, аналіз дій, імпровізація та загалом робота з запропонованими обставинами сприяє розвитку уваги, уваги, спостережливості, сценічності, емоційної чутливості та рефлексії. Це підтверджується низкою праць. Зокрема, О. Абрамович та В. Чорна (2023) показують театральну педагогіку як засіб творчого самовираження [1, с. 155–160]. А ось О. Маньковська (2019) пов'язує сценічну майстерність з чітким розвитком особистісного, когнітивного, мотиваційного та інших компонентів [12, с. 165].

Якщо говорити про особливості формування виконавських умінь, то традиційні прийоми є ефективними лише при систематичному впровадженні, адже розвивають уміння діяти в межах поставленої ролі, володіти тілом, голосом, темпом, ритмом, з можливістю корекції емоційної виразності та загалом сценічною імпровізаційною реакцією. Аналіз пока-

зує, що Н. Стадніченко (2018) доводить, що система фахових дисциплін і психофізичних тренінгів є необхідною умовою підготовки майбутнього актора до професійного спілкування [18]. Не менш вагомим є педагогічний потенціал традиційних прийомів у формуванні режисерського мислення. Їх цінність полягає в тому, що вони навчають майбутнього режисера бачити сценічну дію як змістову й структурну цілісність, мислити через конфлікт, подію, взаємодію персонажів, логіку мізансцени та розвиток образу. Так, робота з імпровізацією, етюдом, аналізом дій зумовлює перехід до внутрішнього переосмислення здобувачем вищої освіти.

Відтак, педагогічний потенціал традиційних прийомів театральної педагогіки полягає у їх можливості поєднувати професійний розвиток особистості з виконавськими вміннями та, як наслідок – режисерським мисленням. Тому – вони розглядаються нами як стійка методична основа професійної підготовки фахівців. Однак, застосування традиційних прийомів театральної педагогіки дещо відрізняються своїм провідним спрямуванням у межах підготовки акторів та режисерів. У першому варіанті прийоми має орієнтацію на розвиток сценічної виразності, партнерської взаємодії, органіки та здатності до перевтілення. А ось у підготовці режисера ті самі прийоми набувають іншої функції. Вони стають засобом аналізу сценічної дії, побудови мізансцени, осмислення конфлікту, організації взаємодії виконавців і втілення постановочного задуму. Тому для актора традиційні прийоми є передусім способом професійного самоформування у дії, а для режисера – способом мислення через дію, подію, образ і сценічну структуру. Такий підхід узгоджується з висновками щодо практико-орієнтованого характеру сучасної театральної освіти [4; 10; 11; 12; 14; 18].

У підготовці майбутнього актора традиційні прийоми доцільно реалізовувати передусім у межах дисциплін «Майстерність актора», «Сценічна мова», «Основи сценічного руху», а також у тренінгових і репетиційних формах роботи. Наприклад, метод фізичних дій може використовуватися під час побудови етюдів на прості й складні сценічні завдання, коли студент не декларує емоцію, а приходиться до неї через послідовність дій. Імпровізація є продуктивною у вправах на сценічне спілкування, швидкість реакції, зміну пропонованих обставин і розвиток партнерського чуття. Психофізичний тренінг може включати вправи на концентрацію уваги, м'язову свободу, координацію, темпо-ритм, поєднання слова, руху й внутрішнього стану. Якщо аналізувати курс сценічної мови, то традиційні прийоми можуть реалізовуватись через інтонаційну виразність, логіку викладу, мовленнєву дію та підтекст.

Якщо говорити про професійну підготовку режисера, то традиційні прийоми реалізуються в межах освоєння логіки керування творчим процесом та логіки сценічної побудови. При цьому етюдна робота вико-

нує функцію первинного аналізу конфлікту, що зумовлено сценічною ситуацією. Аналіз дій доцільно ж застосовувати під час роботи з режисерським розробом уривка, визначенням подієвої структури у ньому, окресленні надзавдання сцени та лінії взаємодії персонажів між собою. А імпровізація при цьому виступає як засіб реалізації режисерського задуму в роботі з акторами в межах творчого пошуку. У цьому разі студент-режисер навчається бачити не окрему емоцію чи репліку, а цілісну сценічну дію, її внутрішню логіку, ритм і композицію.

Узагальнюючи, приклади реалізації традиційних прийомів театральної педагогіки у змісті професійної підготовки можна подати на кількох рівнях. На рівні навчальних дисциплін вони інтегруються у зміст курсів «Майстерність актора», «Сценічна мова», «Основи сценічного руху», режисерських практикумів і курсів на зразок «Режисура шоу та артпроектів». Практичні заняття можуть поєднувати етюди на дію в пропонованих обставинах, сценічне спілкування, вправи на імпровізацію, словесну дію тощо. А ось тренінги обумовлюють застосування комплексу вправ – ігрових, мовленнєвих та комунікативних. Вони спрямовані на розвиток пластики, уваги, професійної виразності та реакції.

Відтак, традиційні прийоми театральної педагогіки дозволяють зумовити наскрізне значення у межах професійної підготовки, де для майбутнього актора формують здатність органічно діяти в межах сцени, а для майбутнього режисера – уможливають сформувати здатність мислити дією та організувати її у цілісну постановку.

Висновки. У межах статті показано, що традиційні прийоми театральної педагогіки є методично обумовленою значущою основою для підготовки майбутніх фахівців. Показано, що ці прийоми мають вагомий педагогічний потенціал щодо розвитку професійних якостей, формуванню виконавських умінь та розвитку режисерського мислення. Нами узагальнено, що такі прийоми дозволяють здійснити наскрізний характер реалізації в межах упровадження їх у зміст професійної підготовки.

Перспективи подальших наукових розвідок доцільно спрямувати на окреслення поетапної методики упровадження традиційних прийомів театральної педагогіки у змісті професійної підготовки майбутніх акторів і режисерів.

Література

1. Абрамович О., Чорна В. Теоретико-методологічні аспекти сучасної театральної педагогіки. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв*. 2023. Т. 6. Вип. 2. С. 153–166. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-759X.6.2.2023.288156>
2. Барвіна Н.О. Можливості театральної педагогіки в художньо-естетичному вихованні студентів в умовах театру-студії. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2018. Вип. 1(82). С. 23–33.

3. Герасимчук В.В., Жорняк Б.Є. Педагогічні умови формування артистичних здібностей у майбутніх вчителів музичного мистецтва засобами театральної педагогіки. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2020. Вип. 75. DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.75.09>

4. Гордєєв С.І. Педагогіка сучасного українського театру: на шляху до мистецького синтезу. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. 2022. Вип. 63. С. 91–107. DOI: <https://doi.org/10.34064/khnum1-63.05>

5. Іригіна С.О. Театральна педагогіка як мистецько-педагогічна проблема у системі диригентсько-хорової підготовки майбутніх учителів-музикантів. *Наукові запуски Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. 2017. Вип. 157. С. 65–70. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2017_157_15 (дата звернення: 10.04.2026).

6. Кабанова І.Г. Досвід підготовки майбутніх акторів в умовах дистанційного навчання. *Культурологічний альманах*. 2024. Вип. 1. С. 317–325. DOI: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.1.41>

7. Кривошеєва О.В. Організаційно-педагогічні умови використання ігрового тренінгу в професійній підготовці майбутнього актора : дис. ... д-ра філософії за спец. 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями). 2024. URL: https://phd.znu.edu.ua/page/PhD/2024/krivosheva/disertats__ya_krivoshe__va_docx.pdf (дата звернення: 10.04.2026).

8. Кузнецова О.Ю., Троцько А.В., Штефан Л.А. Мета, завдання та функції театральної педагогіки як науки. *Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика: матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф.*, Харків, 31 берез. – 2 квіт. 2021 р. Харків: Мітра, 2021. Т. 1. С. 35–38. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/5886> (дата звернення: 10.04.2026).

9. Левіт Д.А. Засоби театральної педагогіки в професійній підготовці майбутніх вокалістів. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*. 2019. Вип. 213. С. 38–41. DOI: <https://doi.org/10.31174/SEND-HS2019-213VII35-08>

10. Локарева Г.В., Кривошеєва О.В. Ігровий тренінг у професійній підготовці майбутнього актора: від теорії до практики: монографія / за наук. ред. Г. В. Локаревої. 2025. 284 с. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/bitstream/12345/26518/1/0063013.pdf> (дата звернення: 10.04.2026).

11. Маньковська О.Ю. Організаційно-педагогічні умови формування сценічної майстерності майбутніх акторів: моніторинг ефективності технологій та методів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2023. Вип. 89. С. 121–126. DOI: <https://doi.org/10.32782/1992-5786.2023.89.23>

12. Маньковська О.Ю. Формування сценічної майстерності майбутніх акторів як наукова проблема: аналітичний огляд. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. 2019. Вип. 3. DOI: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2019-3-161-167>

13. Мізюк В., Кожухар Ж., Силенко Ю. Проєктно-орієнтовані технології у ЗВО для формування навичок командної роботи в цифровому середовищі. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2026. Т. 14. Вип. 3. С. 95–103. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol14i3-013>

14. Набоков Р., Крипчук М. Дидактичне обґрунтування теоретичних і практичних компонентів викладання курсу «Режисура шоу та артпроєктів» в умовах екстреного дистанційного онлайн-навчання. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтва*. 2023. Т. 6. Вип. 1. С. 88–100. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-759X.6.1.2023.276722>

15. Самойленко О.А., Міршук О.Є., Силенко Ю.В. Професійно-педагогічна підготовка фахівця у контексті сучасних реалій відкритого освітньо-наукового простору

ЗВО. *Молодь і ринок*. 2023. Вип. 5(213). С. 83–89. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.282838>

16. Сафарян С.І. Засоби театральної педагогіки у процесі формування педагогічної майстерності. *Іноземні мови в школах України*. 2014. Вип. 4. С. 8–16. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3897> (дата звернення: 10.04.2026).

17. Середа Н.В. Елементи театральної педагогіки у формуванні педагогічної майстерності. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія*. 2011. Вип. 2. С. 48–54. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/520> (дата звернення: 10.04.2026).

18. Стадніченко Н.В. Організаційно-педагогічні умови підготовки майбутнього актора до професійного спілкування: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. 2018. URL: https://phd.znu.edu.ua/page/aref/09/Stadnichenko_aref.pdf (дата звернення: 10.04.2026).

19. Федорович А.В. Взаємозв'язок театральної та педагогічної творчості у діяльності вихователя дошкільного навчального закладу. *Scientific Notes of the Pedagogical Department*. 2015. Вип. 34. С. 237–245. URL: <https://periodicals.karazin.ua/pedagogy/article/view/2947> (дата звернення: 10.04.2026).

20. Цина А., Колісник Е. Змістова характеристика формування культурної компетентності школяра у трудовому навчанні засобами театральної педагогіки. *Педагогічні науки*. 2021. Вип. 77. С. 3–7. DOI: <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2021.77.239273>

21. Штефан Л.А., Каліна К.Є. Закономірності та принципи театральної педагогіки як галузі наукового знання. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2020. Вип. 49. С. 136–144. DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2020.49.12>

22. Shumakova S. Transition to a New Level of Professional Training of Competitive Directors in the Dimension of Integration into the European Educational Space: Changing the Specialty from “Stage Arts” to “Performing Arts”. *SWorldJournal*. 2025. Vol. 3, № 29-03. P. 175–183. DOI: <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2025-29-03-053>

References

1. Abramovych, O., & Chorna, V. (2023). Teoretyko-metodolohichni aspekty suchasnoi teatralnoi pedahohiky [Theoretical and Methodological Aspects of Modern Theatre Pedagogy]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstva – Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts*, 6(2), 153–166. <https://doi.org/10.31866/2616-759X.6.2.2023.288156> [in Ukrainian].

2. Barvina, N.O. (2018). Mozhyvosti teatralnoi pedahohiky v khudozhno-estetychnomu vykhovanni studentiv v umovakh teatru-studii [Possibilities of Theatre Pedagogy in the Artistic and Aesthetic Education of Students in a Studio Theatre]. *Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka – Spirituality of Personality: Methodology, Theory and Practice*, 1(82), 23–33 [in Ukrainian].

3. Herasymchuk, V.V., & Zhorniak, B.Y. (2020). Pedahohichni umovy formuvannya artystychnykh zdibnostei u maibutnykh vchyteliv muzychnoho mystetstva zasobamy teatralnoi pedahohiky [Pedagogical Conditions for the Formation of Artistic Abilities of Future Music Teachers by Means of Theatre Pedagogy]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova – Scientific Journal of M. P. Drahomanov National Pedagogical University*, 75. <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.75.09> [in Ukrainian].

4. Hordieiev, S.I. (2022). Pedahohika suchasnoho ukrainskoho teatru: na shliakhu do mystetskoho syntezu [Pedagogy of Modern Ukrainian Theatre: On the Way to Artistic Synthesis]. *Problemy vzaiemodii mystetstva, pedahohiky ta teorii i praktyky osvity – Problems of Interaction of Art, Pedagogy, and the Theory and Practice of Education*, 63, 91–107. <https://doi.org/10.34064/khnum1-63.05> [in Ukrainian].

5. Iryhina, S.O. (2017). Teatralna pedahohika yak mystetsko-pedahohichna problema u systemi dyryhentsko-khorovoї pidhotovky maibutnykh uchyteliv-muzykantiv [Theatre Pedagogy as an Artistic and Pedagogical Problem in the System of Conducting and Choral Training of Future Music Teachers]. *Naukovi zapysky Tsentralnoukrainskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka – Scientific Notes of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University*, 157, 65–70. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2017_157_15 [in Ukrainian].
6. Kabanova, I.H. (2024). Dosvid pidhotovky maibutnykh aktoriv v umovakh dystantsiinoho navchannia [Experience of Training Future Actors under Distance Learning Conditions]. *Kulturolohichniy almanakh – Culturological Almanac*, 1, 317–325. <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.1.41> [in Ukrainian].
7. Kryvosheieva, O.V. (2024). Orhanizatsiino-pedahohichni umovy vykorystannia irovoho treninhu v profesiinui pidhotovtsi maibutnoho aktora [Organizational and Pedagogical Conditions for the Use of Game-Based Training in the Professional Preparation of a Future Actor] (Doctor of Philosophy dissertation). Retrieved from: https://phd.znu.edu.ua/page/PhD/2024/krivosheva/disertats__ya_krivoshe__va_docx.pdf [in Ukrainian].
8. Kuznetsova, O.Y., Trotsko, A.V., & Shtefan, L.A. (2021). Meta, zavdannia ta funktsii teatralnoi pedahohiky yak nauky [Purpose, Objectives, and Functions of Theatre Pedagogy as a Science]. *Psykhologo-pedahohichni problemy vyshchoi i serednoi osvity v umovakh suchasnykh vykykiv: teoriia i praktyka – Psychological and Pedagogical Problems of Higher and Secondary Education in the Context of Contemporary Challenges: Theory and Practice: materialy V Mizhnarodnoi naukovy-praktychnoi konferentsii* (Vol. 1, pp. 35–38). Retrieved from: <http://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/5886> [in Ukrainian].
9. Lievit, D.A. (2019). Zasoby teatralnoi pedahohiky v profesiinii pidhotovtsi maibutnykh vokalistiv [Means of Theatre Pedagogy in the Professional Training of Future Vocalists]. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, 213, 38–41. <https://doi.org/10.31174/SEND-HS2019-213VII35-08> [in Ukrainian].
10. Lokarieva, H.V., & Kryvosheieva, O.V. (2025). Ihrovyi treninhu u profesiinii pidhotovtsi maibutnoho aktora: vid teorii do praktyky [Game-Based Training in the Professional Preparation of a Future Actor: From Theory to Practice]. [in Ukrainian].
11. Mankovska, O.Y. (2023). Orhanizatsiino-pedahohichni umovy formuvannia stsenichnoi maisternosti maibutnykh aktoriv: monitorynh efektyvnosti tekhnolohii ta metodiv [Organizational and Pedagogical Conditions for the Formation of Stage Mastery of Future Actors: Monitoring the Effectiveness of Technologies and Methods]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of Creative Personality Formation in Higher and General Secondary Schools*, 89, 121–126. <https://doi.org/10.32782/1992-5786.2023.89.23> [in Ukrainian].
12. Mankovska, O.Y. (2019). Formuvannia stsenichnoi maisternosti maibutnykh aktoriv yak naukova problema: analitychnyi ohliad [Formation of Stage Mastery of Future Actors as a Scientific Problem: An Analytical Review]. *Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho – Bulletin of Bohdan Khmelnytsky Cherkasy National University*, 3. <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2019-3-161-167> [in Ukrainian].
13. Miziuk, V., Kozhukhar, Zh., & Sylenko, Yu. (2026). Proiektno-orientovani tekhnolohii u ZVO dlia formuvannia navychok komandnoi roboty v tsyfrovomu seredovyshchi [Project-Oriented Technologies in Higher Education Institutions for the Formation of Teamwork Skills in the Digital Environment]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 14(3), 95–103. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol14i3-013> [in Ukrainian].
14. Nabokov, R., & Krypchuk, M. (2023). Dydaktychne obgruntuvannia teoretychnykh i praktychnykh komponentiv vykladannia kursu “Rezhysura shou ta artproiektiv” v umovakh ekstrenoho dystantsiinoho onlain-navchannia [Didactic Substantiation of Theoretical

and Practical Components of Teaching the Course “Directing of Shows and Art Projects” under Emergency Distance Online Learning]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu kultury i mystetstv – Bulletin of Kyiv National University of Culture and Arts*, 6(1), 88–100. <https://doi.org/10.31866/2616-759X.6.1.2023.276722> [in Ukrainian].

15. Samoilenko, O.A., Mirshuk, O.Y., & Sylenko, Y.V. (2023). Profesino-pedahohichna pidhotovka fakhivtsia u konteksti suchasnykh realii vidkrytoho osvitho-naukovoho prostoru ZVO [Professional and Pedagogical Training of a Specialist in the Context of Contemporary Realities of the Open Educational and Scientific Space of Higher Education Institutions]. *Molod i rynek – Youth and the Market*, 5(213), 83–89. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.282838> [in Ukrainian].

16. Safarian, S.I. (2014). Zasoby teatralnoi pedahohiky u protsesi formuvannia pedahohichnoi maisternosti [Means of Theatre Pedagogy in the Process of Forming Pedagogical Mastery]. *Inozemni movy v shkolakh Ukrainy – Foreign Languages in Schools of Ukraine*, 4, 8–16. <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3897> [in Ukrainian].

17. Sereda, N.V. (2011). Elementy teatralnoi pedahohiky u formuvanni pedahohichnoi maisternosti [Elements of Theatre Pedagogy in the Formation of Pedagogical Mastery]. *Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnymi systemamy: filozofia, psykholohiia, pedahohika, sotsiologiia – Theory and Practice of Social Systems Management: Philosophy, Psychology, Pedagogy, Sociology*, 2, 48–54. <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/520> [in Ukrainian].

18. Stadnichenko, N.V. (2018). Orhanizatsiino-pedahohichni umovy pidhotovky maibutnoho aktora do profesiinoho spilkuvannia [Organizational and Pedagogical Conditions for Preparing a Future Actor for Professional Communication] (Candidate of Pedagogical Sciences dissertation). Retrieved from: https://phd.znu.edu.ua/page/aref/09/Stadnichenko_aref.pdf [in Ukrainian].

19. Fedorovych, A.V. (2015). Vzaiemozviazok teatralnoi ta pedahohichnoi tvorchosti u diialnosti vykhovatelya doshkilnoho navchalnoho zakladu [Interrelation of Theatrical and Pedagogical Creativity in the Activity of a Preschool Teacher]. *Scientific Notes of the Pedagogical Department*, 34, 237–245. <https://periodicals.karazin.ua/pedagogy/article/view/2947> [in Ukrainian].

20. Tsyna, A., & Kolisnyk, E. (2021). Zmistova kharakterystyka formuvannia kulturnoi kompetentnosti shkoliara u trudovomu navchanni zasobamy teatralnoi pedahohiky [Content Characteristics of the Formation of Schoolchildren’s Cultural Competence in Labor Training by Means of Theatre Pedagogy]. *Pedahohichni nauky – Pedagogical Sciences*, 77, 3–7. <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2021.77.239273> [in Ukrainian].

21. Shtefan, L.A., & Kalina, K.Ye. (2020). Zakonomirnosti ta pryntsyipy teatralnoi pedahohiky yak haluzi naukovoho znannia [Regularities and Principles of Theatre Pedagogy as a Field of Scientific Knowledge]. *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia – Theory and Methods of Teaching and Education*, 49, 136–144. <https://doi.org/10.34142/23128046.2020.49.12> [in Ukrainian].

22. Shumakova, S. (2025). Transition to a New Level of Professional Training of Competitive Directors in the Dimension of Integration into the European Educational Space: *Changing the Specialty from “Stage Arts” to “Performing Arts”*. *SWorldJournal*, 3(29-03), 175–183. <https://doi.org/10.30888/2663-5712.2025-29-03-053> [in English].

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена теоретичному обґрунтуванню значення традиційних прийомів театральної педагогіки у процесі професійної підготовки майбутніх акторів і режисерів й визначенню їх можливості реалізації у змісті освітнього процесу. Використано методи дослідження: аналіз, синтез, узагальнення та систематизацію наукових джерел; термінологічний і поняттєво-структурний аналіз; порівняльно-логічний аналіз. У результатах статті обґрунтовано, що традиційні прийоми театральної педагогіки зберігають методичну актуальність у сучасній професійній підготовці майбутніх акторів і режисерів. Саме ці прийоми забезпечують зв'язок між змістом навчання, практичною сценічною діяльністю та формуванням професійної готовності здобувачів. З'ясовано, що педагогічний потенціал традиційних прийомів полягає в їх комплексному впливі на розвиток професійно значущих якостей майбутніх фахівців театрального мистецтва. Показано, що у змісті професійної підготовки майбутнього актора ці прийоми спрямовані на формування сценічної виразності, здатності до перевтілення. Натомість у підготовці майбутнього режисера виконують функцію переосмислення сценічної дії, аналізу її конфлікту та організації взаємодії між виконавцями. Авторами узагальнено, що розглянуті традиційні прийоми театральної педагогіки мають наскрізний характер у змісті професійної підготовки. Це дає підстави стверджувати, що у межах такої підготовки майбутній актор здатен органічно діяти на сцені, натомість майбутній режисер формує у собі здатність мислити сценічною дією в межах художньо-цілісної постановки. Наукова новизна дослідження зумовлена обґрунтуванням значення традиційних прийомів театральної педагогіки у межах реалізації змісту освітнього процесу. Перспективи подальших наукових розвідок доцільно спрямувати на окреслення поетапної методики впровадження традиційних прийомів театральної педагогіки у змісті професійної підготовки майбутніх акторів і режисерів.

Ключові слова: театрально педагогіка, традиційні прийоми театральної педагогіки, професійна підготовка, майбутні актори, майбутні режисери, театрально мистецтво, освітній процес.

Дата першого надходження статті до видання: 16.04.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 05.05.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)